

FØROYA. SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 16.

Lýsingaprisur fyri pettegglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórum lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 21. apríl 1931.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

5. árg.

Laan til Ísvirki.

(Telegram til „Føroya Social-Demokrat“).

København, 17.—4.—31.

Alle Partier har tilsluttet sig Bevillingen af et yderligere Laan paa 200.000 Kroner til Ísvirki efter Regler, der nærmere fastsættes af Søfartsministeren.

ADRASTADNI í blaðnum ber ein innsendari uppá mál, at ænsast má eftir, at ikki kemur ov bráður stöðgur í hvalaveiðufirirna her við oynnar, og skjýtur hann uppá, at Løgtingið longu nú er úti um seg og skipar soleiðis fyrri, at stórshvalaveiðan í hvussu er í ár verður drivin av tí almenna.

Nú, tað kann vera nógv, ið talar fyrri hesari áskoðan, tí eyðsæð er, at mong hava litið á at fingið hvalatvøst aftur til komandi vetur, og leimum vil tað ikki koma væl við, um einki fæst í summar. Tvørtur ímóti.

Men tað kunna eisini vera aðrar umframt grundir, ið eisini kunna tala fyrri, at ikki stöðgur enn kemur í hvalaveiðuna, og tað er hin sanna grundin, sum vil koma at gera seg galdandi, um innflutningsforboð av rúsdrekkavörum skuldi komið til umrøðu á tingi, nevniliga *tollurin*. Hvaðani skal Løgtingið so heinta hesar túsund krónirnar, sum tað bæði hevur fingið og enn eigur til góðar av hvalatolli?

At okkum tørvar innløg, er eingin í iva um, og sjálvt um hvalaveiðutollurin ikki hevur givið so óført, so hevur hann kortini gjørt fittan mun í Løgtingskassunum, har sum kunnugt 7 krónur er stórir peningar.

Eitt annað er, um hitt almenna sjálvt vil taka hesa drift uppá seg og driva hana, um ikki sum heinleidis inntøka, men kanska meira sum umvegis gagnligt fyrri land og fólk. Tá ið soleiðis verður sæð uppá t. d. hvalaveiðuna, so vil hitt almenna betur vera fært fyrri at driva slíka fyrirøkku á lands gagnligan hátt enn privatkapitalurin, ið ikki hevur eygu fyrri øðrum enn egna gagn og besta: í góðum árum at skumpa pening inn, og so skjótt at vinningurin er lítill og eingin, pakka saman, skjóta lās og slá fyrri driftina og sleppa sær undan at greiða sína skyldu til hitt almenna.

Okkum er kunnugt, at hetta mál, at hitt almenna skal driva hvalaveiðu á komandi sumri, verður lagt fyrri landsnevndina. Men hon eigur ikki ein heimild til at avgerða í hesum máli, uttan so hon fær meirilutin av lögtingsmonnunum við sær.

Íslands framtíð.

Hittin frá teim heitu keldunum skal nýttast til vakstrarhús, grønvækstrinum at frama.

Reykjavík, 14.—4.—31.

Tær heitu keldurnar í Íslandi hava nú í mong ár verið íslendingum sera hentlar, navnliga tá ið talan er um klæðnavask. Síðani hava verið planir frammi um at veita hitt heita kelduvatnið inn í býirnar til heinleidis húsbúðir. Við seinri borroyndum er tað prógvað, at jarðahitin í 50—100 metra dýpi hevur nógv størri økið, enn út sær omaná. Við øðrum orðum er nú fingin vitnisburður um eina heila kókandi á undir jorðini.

Tað eru nú fyribils gjord nokur einfald byggverk. Tað er sett ror niður í jorðina, har konufólkini nú vaska klæðir, og tað 84 gr. heita vatn er soleiðis leitt til eina litla pumpustøðu. Hvaðani verður

vatnið pumpað í leidningar til Reykjavíkar,

og tað missur ikki meira enn 3 gr. av snum hita á leiðini, sum kann vera o. u. 2800 metrar. Tað verður tilsamans pumpa 32 litrar av 84 gr. heitum vatni til Reykjavíkar í hvørjum sekundi, so tað verður ríkjuligt vatn bæði til húsbúðir og til hina stóru svymjingarhøllina, ið nú verður bygd í Reykjavík.

Tað ventast, at avlopsvatnið verður so ríkjuligt, at ætlanin er at byggja vakstrarhús, sum kanska, umframt at tað vil nora um grønvækstramongdina

við kelduhitanum, eisini kunna læst allar møgulegar aðrar urtir,

sum eingin fyrr hevði droymt um kundi vaksa í Íslandi.

Í Reykjavík kann ein longu nú keypa „melonir“, „agurkur“ og „tomatar“, ið eru vaksnar á einum garði í Mósells sveit, har eisini um sjálvan háveturin angar av blómum í teim stóru vakstrarhúsum, so møguleikin til stórdrift óivað er til steðar.

Tað er soleiðis nógv ið talar fyrri, at Ísland um ikki langa tíð vil vera fært fyrri at fæða øll norðurlond vil alskyns grønvækstri allar vetraránaðirnar.

Tað er nýfyrstani komin rættulig byrjan á at

nýta Íslands heitu keldur til muns.

Eingin kann siga, hvussu Ísland verður at sfgja út um 50 ár, tí tað er eitt land við stórum møguleikum. Við 5 mill. H.K. í snum fossom, og meiri enn tað tvífalda í snum heitu keldum og kókandi áum undir jorðini, verðsins bestu fiskiklakkar og annað ríkið, ið landið hevur frá hond náttúrinna, skuldi ein kunna hugsað, at Ísland stevndi móti eini ljósari og eydnuríkari framtíð.

Bj.

Københavns Ungdoms-Kursus indføres i Norge.

Lederen af Ungdomsskolen i Thorshavn, P. Poulsen, har som bekendt gennemgaaet et Kursus hos den kendte Skoleinspektør Folke Jacobsen, og det kan derfor være af særlig Interesse at gennemlæse følgende Artikel, der stod i „Social-Demokraten“, Kbhvn., 11. ds.:

Skoleinspektør Folke Jacobsen, Lederen af Kommunens praktiske Ungdomsskole i Vestervoldgade, blev sidste Sommer af det norske Undervisningsministerium indbudt til at lede et Kursus for norske Lærere. Formaålet var, at Nordmændene skulde indøves i det af Hr. Folke Jacobsen startede nye Sløjdsystem for unge Mænd og Kvinder, der i Løbet af de sidste 10 Aar er blevet en saa stor Succes her i Danmark, hvor Ungdomsskolen samler mange Tusinde Elever over hele Landet.

I det norske Lærerkursus sidste Aar, der strakte sig over 6 Uger, deltog over 100 Lærere fra Vestlandets Byer.

Disse Lærere har i det nu forløbne Aar indøvet mangfoldige unge norske Mænd og Kvinder i Sløj, Havedyrkning, Hønsavl osv.

Den norske Regering har ønsket, at Skaberen af det danske Ungdomsskolesystem, Folke Jacobsen, ogsaa i Aar skulde fortsætte med at uddanne norske Lærere saaledes, at de kan være i Stand til at sprede Systemet videre blandt den norske Ungdom.

Som et Bevis for den Interesse, Sagen har vakt, kan anføres, at Folke Jacobsen gennem det norske Undervisningsministerium har modtaget en meget smigrende Opfordring om atter i Aar at komme til Norge for at uddanne en ny Stab af Lærere, idet der blandt norske Lærerkredse har meldt sig en hel Stab, som er i høj Grad ivrige efter at lære den danske Metode at kende.

Det nye Kursus skal denne Gang afholdes paa *Lexander Lærerskole*, en stor Institution ved Trondheim, hvis Forstander er en kendt norsk Pædagog, Dr. phil. *Almar Næs*.

Der er paa Forhaand anmeldt over 100 Lærere fra en Række Byer i Nordlandet til dette Kursus.

En Række Ungdomsskoler efter dansk Mønster oprettet i Norge.

Det er en Glæde at kunne konstatere, at det første af Folke

Jacobsens Kursus, der som omtalt afholdtes forrige Aar i Norge, allerede har baaret udmærket Frugt, idet de norske Myndigheder har oprettet en Række Ungdomsskoler rundt om i Landet med Sløj som Centralfag.

Det Kursus, der nu paatænkes aabnet i Trondheim og som skal strække sig over ca. 6 Uger, vil utvivlsomt medføre, at det saa højt lovpriiste danske System ogsaa trænger ind i de mange smaa og ensomme Bygder i det nordlige Norge. Ungdommen trænger ogsaa der til Oplysning i en lettere tilgængelig Form i Fritiden end hidtil, saaledes at Interessen for den nye danske Sløjdmethode sammen med Havedyrkning, Sang- og Legemsøvelser, selskabeligt Samvær osv. kan samle dem til en nyttig Beskæftigelse.

Hr. Folke Jacobsen, der med Tak har modtaget den ærefulde norske Indbydelse, er afrejst til Trondheim.

Hvalaveiðan.

Tað gera seg ofta mangar meiningar galdandi, tá ið talan er um stórshvalaveiðuna. Og sum vera man, hava meiningarnar heldur ikki troltið í hesum tíðum, har tað hevur verið orðaskift aftur og fram, vegna tess, at tað ikki ventast at feløgini, ið drivið hava hvalaveiðu her, fara at arbeiða í summar.

Nú er tað so, at Foroyingar yvirhøvur eru komnir í vana við at kunna fáa hvalatvøst um sumranna, og tá ið mongdin av Várharrasa grind heldur ikki hevur verið stór um árána, so er tað skiligt, at summi, ja fleiri, vilja kenna tað sum eitt føtuligt sakn — í hvussu er í fyrstani — tá ið einki stórshvalatvøst verður at fáa.

Tað kann tí av røttum spyrjast, um tað er rætt, at heilt stöðgur kemur í hvalaveiðuna, sjálvt um hon ikki verður drivin so „effektiva“, sum í seinri tíðum?

Tað er jú soleiðis, at mangur ynskir at kunna fáa nakað av tvøsti aftur í summar, og tað kann eisini ætlast, at bæði „güano“ og „beinamjøl“, um tað verður hildið í samuligum prisi, kann seljast í Føroyum.

Tað mátti tí kunna hugsast, at lögtingið, ella kanska landsnevndin, stílaði soleiðis fyrri, at tað „offentliga“, ið hvussu er fyrri fyrst, leigaði ein ella tveir hvalabátar og eina státið. Státið á „Gjánoyri“ er føroysk ogn og má kunna leigast fyrri ein samuligan pening. Og tá ið hvalabátar „leggjast uppe“ frá hond, mátti tað ikki verið ringt at fingið tveir bátar til leigu,

hóast man má vara seg fyrri at

taka við fremmandar »skyttrarar«. Tað eigur eftir mínari meining ikki at koma ov bráður stöðgur í hvalaveiðuna, og hevði tað tí ivaldest verið ómakin vert, um tað „offentliga“, lögtingið, á einhvønn hátt stýlaði so fyrri, at hvalaveiðan var drivin á komandi ári, ikki sum rovdriфт í spekulatións ætlan, men sum ein hent og nyttug landsfyrirtoka.

Veidumaður.

Tilvirkning og Vragning af Sild.

Overvrager Marius Jensen har tilstillet Færøernes Lagting følgende Beretning:

Efter Opfordring af Færøernes Lagting foretog jeg en Rejse til Norge for at skaffe Oplysninger om Tilvirkning og Vragning af Sild. Jeg rejste fra Thorshavn d. 10. Februar 1929 til Bergen og henvendte mig straks til den danske Konsul, der var meget imødekommende og bad mig komme hjem, hvor vi saa kunde drøfte Sagen. Næste Dag fremlagde Konsulen Sagen for Fiskeridirektøren, der meget velvillig modtog mig, hvorefter jeg fik Tilladelse til at besøge de forskellige Arbejdspladser. Derefter kom jeg sammen med Overvrageren, som udelukkende er beskæftiget med Vragning af Sild, og vi rejste ud til de forskellige Salterier, der ligger lidt udenfor Bergen, hvor jeg kunde faa alle Oplysninger ang. Sildens Tilberedning og dens Vragning. Den 18. Febr. rejste jeg til Hauge-sund, hvor jeg ogsaa gennem den danske Konsul fik Tilladelse til at komme ud paa Arbejdspladserne sammen med en Vrager. Den 23. Febr. rejste jeg tilbage til Bergen, hvor jeg igen sammen med Overvrageren flere Gange besøgte Arbejdspladserne.

Derefter rejste jeg med „Lyræ“ den 28. Febr. hjem og kom til Thorshavn den 2. Marts.

Som bekendt er den første Betingelse for alle Eksportvarer, at de fra først af bliver saa godt behandlet som muligt.

Naar vi saaledes skal have Opmærksomheden henvendt paa Sild som Eksportvare, ved vi, at den for at blive en god Vare maa behandles med den største Omhu. Derfor er den første Betingelse ved Behandling af Sild til Eksport, at den bliver ganet og nedsaltet i saa frisk Tilstand som muligt og ikke maa udsættes for at blive for meget paa virket af Sol eller Varme, for den bliver nedsaltet.

I Almindelighed bruger man 1/4 Td. Salt til en Tønde Sild til